

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxepa Urkiola Rezola

*Ordizia,
Gipuzkoa
(1934)*

Aurkibidea

Biografia

Joxepa Elkano kalean jaio zen, "Astokale" ere deitzen zitzaion kaleari; izan ere, bertan uzten zituzten astoak

Ordiziako azokara joandako baserritarrek; saltzen ez zuten ganadua eta bestelako produktuak ere bere etxean uzten zituzten, ikuilua baitzuten. Aita Salbatorekoa zuen eta ama berriz ataundarra. Eskolan Ordizian ibili zen: karitateko monjetan lehenbizi; nazionaletan ondoren; eta, azkenik, karmeldarretan.

Karmeldarretan zebilela, lantxo eta enkarguak egiten zituen eskola jasotzearen trukean. Sei anai-arrebatan hirugarrena, nesketan zaharrena izanagatik etxean lan asko egitea tokatu zitzaion. Bederatzi urte zituela, eskolatik atera eta ume bat zaintzen aritu zen. Ezkondu aurretik, Donostiako eta Ordiziako etxe banatan ibili zen neskame eta bi tailerretan ere aritu zen. Hogeita zortzi urte zituela ezkondu egin zen.

Zintak

ORD-045

- **Proiektua:** Ordiziako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2011-11-18
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

ORD-046

- **Proiektua:** Ordiziako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2011-11-17
- **Iraupena:** 52 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Asto kaleko giroa

- **Erref:** ORD-045/003
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:00:49. **Bukatu:** 00:02:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Asto kalean jaio zen, astoak lotzen zituzten etxean. Orduko giroa eta salerosketak nolakoak izaten ziren azaltzen du.

2. Luxurik ez, baina goserik ere ez

- **Erref:** ORD-045/007
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:08:03. **Bukatu:** 00:10:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Etxean baratzea zeukaten, eta baratzean txabola. Urtero, uztailaren 18an, aita Burumendi aldera joaten zen, garia ebakitzera. Luxurik ez zuten izan, baina goserik ere ez. Garai hartan, trukea izaten zen, ez baitzegoen diru askorik.

3. Eskolatik piper egiten zuen

- **Erref:** ORD-045/008
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:10:58. **Bukatu:** 00:12:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Eskolan denbora gutxi egin zuen Joxepak. Arte- eta lanbide-eskolan ere aritu zen matematika ikasten, baina askotan egiten zuen piper, paseatzera joateko.

4. Eskolan ikasteko lanak

- **Erref:** ORD-045/011
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:12:55. **Bukatu:** 00:14:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolan ibili zenean, gustura ibili zen. Hasiera batean, mojekin ikasi zuen.

Zigor gisa, jo egiten zituzten. Gerora, eskola nazionalean ikasi zuen; eta, azkenik, moja karmeldarreanean. Moja horiekin ikasteko, dirutan ordaindu beharrean, lan egiten zuen Joxepak:lurrean erratza pasatzen zuen, eta enkarguak egiten zituen.

5. Mojen zigorrak eta garai hartako aisialdia

- **Erref:** ORD-045/013
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:16:12. **Bukatu:** 00:18:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:

Mojek makilarekin jotzen zituzten zigortzeko; eta, horregatik, amorru handia hartu zien Joxepak. Jolas-garaian, sokasaltoan aritzen ziren. Jaietan, "txinitoentzat" ematen zuten dirua. Orduko jolasak gogoan ditu.

6. Dantzan gustura

- **Erref:** ORD-045/014
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:18:10. **Bukatu:** 00:20:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Plazan dantzan hasi zirenean, Beasain aldera joaten ziren. Asko disfrutatzen zuten. Dantza lotua ere egiten zuten. Mutilekin dantzan egiteko, nola aukeratzen zuten azaltzen du.

7. Mendira joateko zaletasuna

- **Erref:** ORD-045/015
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:20:12. **Bukatu:** 00:21:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:

Eskola bukatutakoan, mendira joaten ziren noizean behin, trena hartzeko dirua zeukatenean. Mendira joateko elkarte bat zegoen; beti egon izan da mendirako zaletasuna Ordizian. Orduko elkarteko janzkera gogoan du.

8. Komunen tapak egiteko fabrika

- **Erref:** ORD-045/019
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:26:18. **Bukatu:** 00:28:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Komunen tapak egiten zituzten fabrika batean egin zuen lan Joxepak. Bere zeregina zein zen azaltzen du. Lan toxiko xamarra zen, baina ez gogorra. 17-18 urte zituela aritu zen han lanean. Lan-baldintzak, hala ere, onak ziren kotizazioari dagokionez.

9. Neskame zebileneko errieta

- **Erref:** ORD-045/023
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:33:17. **Bukatu:** 00:34:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Donostian neskame zebilela, beste neskame batzuk egin zituen lagun. Behin, Pasaia joan eta berandu itzuli zenez etxera, errieta egin zioten; gehiago ez zen joan Pasaia. 3-4 urte egin zituen han lanean.

10. Fabrikan oso giro ona

- **Erref:** ORD-045/025
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:36:53. **Bukatu:** 00:38:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Fabrikan lanean zebilela, oso giro ona zeukaten. Orduko lan-baldintzei buruz hitz egiten du.

11. Ordiziako industriaren gorakada

- **Erref:** ORD-045/027
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:39:53. **Bukatu:** 00:42:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Boom industrialak

Laburpena:

Ordizian industria asko egon izan da. Joxepak ezagutu du nola hazi den industria. Gogoan ditu garai bateko tailer txikiak ere; bereziki, zapataria.

12. Garai bateko janzkera

- **Erref:** ORD-045/028
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:42:19. **Bukatu:** 00:43:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Lehen erabiltzen zituzten zapatei buruz hitz egiten du. Mendirako ez zuten arropa berezirik izaten: gona, galtzerdi lodiak eta jertse lodiak eramaten zituzten.

13. Ordiziako lehengo tailerrak

- **Erref:** ORD-045/029
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:43:39. **Bukatu:** 00:45:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Ordizian izandako tailerrak aipatzen ditu: batean, argizaria egiten zuten; zapatak konpontzeko tailer ugari zeuden; ferratzaileak...

14. Ordiziako festak, kategoriako festak

- **Erref:** ORD-045/030
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:45:22. **Bukatu:** 00:47:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Ordiziako festak oso onak izaten ziren. Jendea bereziki prestatzen zen egun horretarako; Burgosko banda etortzen zen... Kategoriako festak izaten ziren. Kafetegiek mahaiak plazara ateratzen zituzten. Oso giro ona egoten zen.

15. Festetarako soinekoak

- **Erref:** ORD-045/031
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:47:46. **Bukatu:** 00:49:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Ordiziako festetarako espresuki egiten zituzten soinekoak; asko disfrutatzen zuten orduan. Garai hartako soinekoak nolakoak izaten ziren eta ideiak nondik ateratzen zituzten azaltzen du.

16. Zigortuta egon arren, ezkutuan ihes egitea lortu zuenekoa

- **Erref:** ORD-045/035

- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:52:01. **Bukatu:** 00:53:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Gaztetan, festak zirenean, gauez ere ateratzen ziren, baina 12etarako etxera itzuli behar izaten zuten. Behin, tabernara sartzeagatik, gurasoek zigortu egin zuten Joxepa atera gabe; baina bera nola-hala moldatu zen etxetik ezkutuan ihes egiteko.

17. Zigortuta egon arren, ihes egin eta harrapatu egin zutenekoa

- **Erref:** ORD-045/036
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:53:26. **Bukatu:** 00:55:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Behin Beasaingo festetara joan zen gauez, etxetik ezkutuan ihes eginda. Gaizki atera zitzaion, baina, eta harrapatu egin zuten. Ordutik, zigortuta egon zen jai batzuk atera gabe.

18. Lehen dena bekatu zela sinesten zuten

- **Erref:** ORD-045/037
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:55:46. **Bukatu:** 00:56:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Lehen dena bekatu omen zen, eta sinetsi egiten zuten. Orain, ordea, ez. Lehen apaizari dena kontatzen zioten, infernuari beldurra ziotelako.

19. Lehengo beldurrak eta sineskerak

- **Erref:** ORD-046/003
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:03:56. **Bukatu:** 00:05:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak

Laburpena:

Umeei Sakamantekasi buruzko istorioak kontatzen zizkieten, beldurra sartzeko. Atean gurutzea jartzen zuten erramuaren adarrekin; ekilorea ere jartzen zuten.

20. Ospitalean erditzeko nahia

- **Erref:** ORD-046/006
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:08:25. **Bukatu:** 00:09:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Seme-alabak ospitalean izan zituen, etxean edukitzeko beldurra baitzeukan. Orduan gauza gogorak entzuten ziren etxean izandako erditzeei buruz.

21. Umea izan osteko ohiturak eta beldurrak

- **Erref:** ORD-046/007
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:09:20. **Bukatu:** 00:11:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

<p>Umea izan ostean, elizan aurkezten zuten, bai elizan sartzeko egunean, bai Kandelario Egunean. Garai hartan, umea izan ostean, amak ezin izaten zuen etxetik atera, osatzeko. Lehen umeak jaio eta berehala bataiatzen ziren, bestela, hilez gero, ez ziren zerura joaten-eta. Lehen beldur handia zegoen.</p>

22. Ordiziaren historia

- **Erref:** ORD-046/008
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:11:47. **Bukatu:** 00:12:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra

Laburpena:

Ordizia artzapez-barrutia izan zen, Goierriko hiriburua. Santa Ana egunean, apaiz asko elkartzen zen herrian.

23. Telefonorik ez zeneko komunikazioa

- **Erref:** ORD-046/010
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:14:31. **Bukatu:** 00:16:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak

Laburpena:

Telefonorik ez zeukaten etxean garai batean. Senitartekoekin komunikatzeko, nola moldatzen ziren azaltzen du. Lehen batetik bestera joateko, trena, hankak... ibiltzen zituzten.

24. Jeneroa nola edo hala lortzeko moldatzen ziren

- **Erref:** ORD-046/013
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:17:51. **Bukatu:** 00:19:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra ostean, beraiek ez zuten etxean goserik pasa. Lotsa ematen zien besteen aurrean jateak ogia. Jeneroa lortzeko nola edo hala moldatzen ziren.

25. Esnezalearekin zeukaten tratua

- **Erref:** ORD-046/014
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:19:50. **Bukatu:** 00:21:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Esnea ez zitzaien falta izan gerra ostean, esnezaleak haien etxean uzten baitzuen ganadua. Esnea ez zuten egosten edan aurretik.

26. Norbere herrian euskaraz egin ezin

- **Erref:** ORD-046/016
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:21:39. **Bukatu:** 00:22:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Garai batean, euskaraz hitz egiten zuen, baina "kaxero" esaten zieten burla egiteko, eta orduan gaztelania egiten zuten gehienbat. Kanpotik Ordiziara etorritako jendeari molestatu egiten zion euskaraz abesteak ere, eta liskarrak egon izan ziren.

27. Francoren eta euskararen alde

- **Erref:** ORD-046/018
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:23:15. **Bukatu:** 00:26:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Francoren aldeko gizon batek errieta egiten zien erdaraz egiteagatik. Eta gizon horrek ere isunak ordaindu behar izan zituen euskaraz egiteagatik.

Lehen euskaraz egitea oso zigortuta zegoen. Eskolara joaten hasi aurretik, zerbait bazekien erdaraz. Orain gustura izango lituzke berriro 18 urte.</p>

28. Ordizian baserri gutxi

- **Erref:** ORD-046/019
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:26:20. **Bukatu:** 00:27:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

Ordizian baserri gutxi egon izan dira, eta orain are gutxiago.

29. Lehengo Ordizia

- **Erref:** ORD-046/021
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:28:26. **Bukatu:** 00:30:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak » Gipuzkoako lantegiak

Laburpena:

<p>Ordizia lehen nolakoa zen azaltzen du: dendak, udaletxea, etxeak...</p>

30. Aizpuruaren etxean lanean

- **Erref:** ORD-046/025
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:38:33. **Bukatu:** 00:39:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Aizpuruaren etxera joaten zen lanera Joxepa. Etxe haren egituraz hitz egiten du; zoragarria omen zen.

31. Mezarako bidean izandako anekdota

- **Erref:** ORD-046/029
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:42:41. **Bukatu:** 00:45:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Behin, goizeko bostetarako mezara joan zirenean, izandako anekdota kontatzen du.

32. Pagarekin egiten zituzten mirariak

- **Erref:** ORD-046/031
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:46:02. **Bukatu:** 00:48:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Zinera joateko, lagun bati eskatzen zioten dirua, eta gero, ahal zutenean, itzuli egiten zioten. 5 xentimoko paga izaten zuten lehen, eta "txinitoentzat" ematen zuten. Zeukaten diru apurra gozokiak erosteko ere erabiltzen zuten.

33. Panpina "elbarriak"

- **Erref:** ORD-046/032
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:48:25. **Bukatu:** 00:50:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Orduko jostailuak: amak trapuekin egindako panpina, katekesian ematen zizkieten filmak... Katekesian, familia bakoitzak zuen diruaren arabera banatzen zituzten jostailuak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-07

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com